

דוגמה לשאלה:

בישראל, כמו במדינות רבות בעולם המערבי, משרד הבריאות ממליץ על סדרת חיסונים הניתנים חינם לכל ילד במטרה למנוע התפרצות מגיפות. ישנם הורים המסרבים לחסן את ילדיהם.

יש הטוענים כי על המדינה למנוע מילדים שלא חוסנו ללמוד במוסדות ציבוריים ויש המתנגדים לכך.

הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות - נימוק אחד לעמדתך ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת לשלך.

בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

- **טענה** — הצג את עמדתך באופן ברור.
- **הנמקת עמדתך** — הצג נימוק לעמדתך המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.
- **הנמקת העמדה המנוגדת** — הצג נימוק לעמדה המנוגדת לעמדתך, המבוסס על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

שלב ראשון:

כתבו בטבלה מושגים מאזרחות בעד ומושגים נגד. על המושגים להיות קשורים באופן ישיר לסוגיה שבשאלה:

נגד מניעת כניסת ילדים שלא חוסנו למוסדות חינוך ציבוריים – מושגים באזרחות	בעד מניעת כניסת ילדים שלא חוסנו למוסדות חינוך ציבוריים – מושגים באזרחות
הגישה הניאו-ליברלית (ערך החירות – חופש הבחירה של ההורים).	הגישה הסוציאל-דמוקרטית (התערבות המדינה בכלכלה ובחברה).
זכויות כלכליות-חברתיות (הזכות לחינוך של הילדים שאינם מחוסנים).	הזכות לחיים ולשלמות הגוף (של התלמידים האחרים והצוות החינוכי).
	מדיניות של הבחנה (נותנים יחס שונה לילדים הלא מחוסנים מסיבה מוצדקת ורלוונטית לכך שאינם מחוסנים, ועל כן עלולים להדביק אם יחלו).

שלב שני:

גבשו את טענתכם – האם אתם בעד או נגד, וכתבו את הטענה:

ענו תשובה מלאה, כאילו שאלו אתכם שאלה:

מה דעתכם על האפשרות שהמדינה תמנע מילדים שלא חוסנו ללמוד במוסדות ציבוריים?

התשובה (הטענה):

אני סבור/ה שעל המדינה למנוע מילדים שלא חוסנו ללמוד במוסדות ציבוריים (טענה בעד).

או:

אני חושב/ת שהמדינה צריכה למנוע מילדים שלא חוסנו ללמוד במוסדות ציבוריים (טענה בעד).

או:

לדעתי על המדינה לאפשר לילדים שלא חוסנו ללמוד במוסדות ציבוריים (טענה נגד).

הערה חשובה: בסוף הטענה שמים נקודה, יורדים שורה ומתחילים נימוק בעד הטענה. לא מתחילים את הנימוק בסוף הטענה.

ניסוח לא נכון של הטענה:

אני סבור/ה שעל המדינה למנוע מילדים שלא חוסנו ללמוד במוסדות ציבוריים מכיוון ש...

המילים מכיוון ש / משום ש / מפני ש / כי – פותחות נימוק ולכן אין להשתמש בהן בסוף הטענה.

שלב שלישי:

כתבו נימוק בעד טענתכם, המסתמך על אחד מהמושגים שכתבתם בטבלה:

- הנימוק פותח פסקה חדשה ולכן הוא צריך להיות בשורה חדשה.
- הנימוק צריך להיות כתוב כמו תשובה לשאלת אירוע:

נימוק התומך בטענתי:

ציין: אני סבורה שמניעת לימודים במוסדות ציבוריים לילדים שלא חוסנו מגנה על הזכות לחיים, לביטחון ולשלמות הגוף של שאר הילדים ואזרחים אחרים במדינה.

הצג: הזכות לחיים ולשלמות הגוף והזכות לביטחון: הזכות לחיים ולשלמות הגוף היא זכותו של כל אדם שאחרים לא יפגעו בחייו, בגופו או בנפשו. הזכות לביטחון היא זכותו של כל אדם לקבל מהמדינה הגנה מפני אחרים המבקשים לפגוע בזכותו לחיים ולשלמות הגוף.

הסבר: קישור: כניסת ילדים שאינם מחוסנים למוסד חינוכי עלולה לגרום להדבקה של תלמידים אחרים באותה מחלה ולהדבקה של אנשי הצוות בבית הספר שאינם מחוסנים או שנמצאים באוכלוסיית סיכון. בכך תיפגע זכותם לחיים ולשלמות הגוף. בכך שהמדינה תמנע את כניסת הילדים הלא מחוסנים, היא תבצע את תפקידה ותשמור על חייהם, ביטחונם ושלמות גופם של התלמידים האחרים ואנשי הצוות.

שלב רביעי:

כתבו נימוק התומך בעמדה הפוכה לעמדתכם ומסתמך על אחד מהמושגים נגד שכתבתם בטבלה.

- הנימוק פותח פסקה חדשה ולכן הוא צריך להיות בשורה חדשה.
- כתבו מילות קישור מתאימות, המראות שזוהי עמדה מנוגדת לשלכם (טענת נגד):

הנימוק המנוגד לטענתי:

ציין: (מילות קישור) יחד עם זאת/למרות זאת, ניתן לומר ש.../יש שיטענו ש.../יש הסבורים ש... מניעת כניסת ילדים לא מחוסנים למוסדות חינוך פוגעת בזכויות הכלכליות-חברתיות שלהם.

הצג: הזכויות הכלכליות-חברתיות הן זכויות המוענקות על ידי המדינה באמצעות הקצאת משאבים. מטרתן של הזכויות החברתיות היא להבטיח קיום רמת חיים סבירה, לכלל האנשים החיים במדינה. היקף הזכויות ואופיין תלוי במדיניות הכלכלית-חברתית של המדינה. יש מדינות דמוקרטיות שמעניקות זכויות אלו בצורה מוגבלת ומדודה. הזכויות הנכללות בסוג זה של זכויות הן: הזכות לחינוך, הזכות לשירותי בריאות, הזכות לביטחון סוציאלי ולרמת חיים בסיסית, הזכות לדירה, זכויות עובדים ותנאי העסקה.

הסבר: קישור: לילדים הלא מחוסנים יש את הזכות לחינוך, כלומר – ללמוד ולרכוש השכלה, כמו כל ילד אחר. אם ימנעו מהם להיכנס לבית הספר, הם לא יוכלו ללמוד ולממש זכות זו. הזכות לחינוך היא אחת מהזכויות הכלכליות-חברתיות, ולכן מניעת כניסת הילדים הלא מחוסנים לבית הספר תפגע בזכויות הכלכליות-חברתיות שלהם.

הערות חשובות לסיכום

- כתבו את התשובה בדיוק לפי המבנה שבתשובת הדוגמה, **כולל הכותרות** (טענה, נימוק התומך בעמדתך, נימוק המנוגד לעמדתך).
- כל חלק של התשובה – שורה חדשה.
- בנימוקים – הקפידו לכתוב משפט קישור או מילות קישור (ראו בדוגמה).

- כתבו את התשובה במבנה של שאלת אירוע באזרחות, ללא ביסוס – ציין, הצג, הסבר-קישור.
- אין בשאלת עמדה ביסוס אלא רק קישור. זאת משום שאין זו שאלת אירוע ואין בה משפט שניתן לבסס עליו את השאלה ולצטט אותו.
- גם אם מצאתם רק מושג אחד או שאינכם זוכרים את כל ההגדרה של המושג – כתבו חלק מהתשובה. הניקוד הוא מצטבר ולכן כל חלק נכון של התשובה יזכה אתכם בניקוד.